

„Темза, сър...“

Един екзотичен образ в българското вицово пространство

Станой Станоев

(Резюме)

Във всекидневното българско разказване много популярни са вицовете, посветени на живота и порядките на английските аристократи. Това е тема, която и в етничен, и в социален, и в географски, и в исторически план е твърде далече от българския културен контекст.

По своите основни характеристики вицовият образ на английските аристократи е типичен пример за „общност на глупаци“. Осмиването на различни етнични, социални, регионални и др. групи като глупави представлява популярна и много стара традиция в наративната култура. Вицовете за английските аристократи съдържат поредица от ситуации, в които знатните герои реагират неадекватно на заобикалящата ги действителност. В същото време зад привидното невладеене на културните конвенции по-скоро се описва един затворен в своето всекидневно знание и норми свят и отношенията на този свят с живота около него. Така фигурата на английския аристократ кореспондира с известния етностереотип за англичаните като джентълмени, характерни със стриктното спазване на установени правила на поведение. Той е популярен както в българския, така и в международния вицов репертоар.

Известно е, че подобни вицове са характерни за страни със силна в миналото аристокрация. Там те очевидно са част от процесите на формиране на определни групи, съсловни, а вероятно и социално-исторически идентичности. Трудно е да се каже, обаче, каква принадлежност конструират българите, когато разказват същите тези вицове. При това дори за момент не бива да се забравя, че посланието, което носи фигурата на английския аристократ, е твърде съществено. Иначе тя едва ли щеше да присъства сред любимите вицови персонажи.